

LA QUOTIDIANA

Editura: Samedia Press AG
Editur: Hanspeter Lebrument
CEO: Thomas Kundert

Editura Samedia
Via Sommerau 32, 7007 Cuira;
tel. 081 255 50 50,
mail: verlag@samedia.ch

Redacziun responsabla:
Fundaziun Medias Rumantschas (FMR):
Schefredactor FMR: David Truttmann (dat)
Substitut schefredactor FMR:
Hans Huonder (hh)
Redacziun FMR:
Augustin Beeli (abc), Andreas Cadonau (ac),
Flurin Andry (fa, correctorat), Michael Steiner (mst),
Claudia Cadruvi (vi) Gabriela Riedi (ri), Martin Gabriel (mg),
Martin Camichel (cam), Sandro Buchli (sb),
Stefanie Elsa (ste), Annetta Janka-Zini (aj, correctorat),
Olivia Portmann-Mosca (opm), Toni Vinzens (vit)

Adressas redacziunalas:
FMR Fundaziun Medias Rumantschas,
Via da Masans 2, 7000 Cuira
mail: redacziun@fmr.ch
tel. 081 544 89 11

www.fmr.ch

Servetsch d'abunents e da distribuziun:
Via Sommerau 32, 7007 Cuira,
tel. 0844 226 226,
mail: abo@samedia.ch

Inserats:
Samedia Promotion,
Stdtlistrasse 12, 7130 Glion
tel. 081 920 07 17, fax 081 920 07 18,
mail: ilanz.inserate@samedia.ch

La Quotidiana cumpara tschintg giadas ad emna.

Ediziun derasada, Sdostschweiz complet:
62 586 exemplars (WEMF, 2023),
da quai ediziuns vendidas 58 113 exemplars
Derasaziun: 131 000 lecturas e lecturs
(MACH-Basic 2022-2)

La Samedia Press AG  possessura dals titels
«Fgl Ladin», «Gasetta Romontscha», «Casa
Paterna/La Pnt» e «La Vousch da Surmeir».

Pretschs d'abunaments sut:
www.suedostschweiz.ch/aboservice

Communicaziun da participaziuns considerablas
sin fundament da art. 322 CP:

nagin

 Samedia

FORUM

Duront la guidada cun Ruth Gartmann-Castrischer tras il vitg vegl da Flem.

FOTO MAD

Historia(s) da Flem

Mesjamna, ils 28 da matg, ha il Caf rumantsch giu liug a Flem. Malgrad la plievgia han 12 persunas dau suatientscha agl invit ed ein seradunadas allas 19.30 avon la casa da turissem. La guida dalla Cuminonza Romontscha Flem, Ruth Gartmann-Castrischer, ha menau cun «feu sacr» tras il vitg vegl. Ella ha raquintau caussas zun interessantas sur da Flem e dalla historia dil vitg.

Dils Capol da Flem

Il liug ha bials baghetgs historics. In ei il casti ch'ils da Flem numnan «Schlssli». El ei vegnius baghegius igl onn 1682 da Gaudenz von Capol. Oz sesanfla lien la «Casa communala». Quella inscripziun vid il Schlssli fa attents sil lungatg romontsch oriund da Flem. L'inscripziun «Rathaus» muossa denton era sil svilup che Flem ha fatg atras cul turissem. La schlatteina von Capol purtava a Flem ina famiglia da gronda impurtonza. Plirs baghetgs da num ein vegni construi da quella famiglia e ses antenats. Ruth Gartmann-Castrischer ha era palesau che Fidaz era oriundamein ina culegna da gualsers che ha midau siu lungatg tudestg el romontsch. Il poet Gian Fontana era da Fidaz e ses antenats senumnavan Brunner. Cun romontschar ei la schlatteina Brunner daventada Fontana, ina schlatteina ch'ei aunc oz ferg derasada el vitg.

Era differents vitgs el Grischun han midau el decuors dil temps lur nums dil romontsch

el tudestg e cuntrari. Aschia ei per exempel Flem semidau en Flims e Fellers en Falera. Il lungatg romontsch era a Flem 1880 fetg presents. Lu discurevan 87 % dils habitonts romontsch. Igl onn 2000 era quei diember se-reducius sin 6 – 10 %. Oz dattan ils nums dalleas vias da Flem ferma perdetga dil lungatg romontsch. Quellas ein tuttas romontschas. Buca a mintgin ei la derivonza dils nums enconuschenta. Aschia sto ins saver che la Via Bargagliot ha da far nuot cun la Bregaglia, mobein ch'ella sereferescha al num dalla casa «Barga digl Ott».

La poesia dil Crap da Flem

Sur il vitg da Flem sestenda a moda imposanta il Crap da Flem. A lez ha il poet e scribent Gian Fontana denter auter dedicau la poesia «Il Crap da Flem». Il hosp dalla sera e habitont indigen Hami Meiler ha surpriu ils visitaders dalla sera cun recitar quella poesia da treis strofes ordadora. El hagi empriu quella poesia en scola ed hagi tenuu endamen ella. Era auters hosps han enrihiu la sera cun atgnas contribuziuns. Aschia han els schau reviver il barschament da Flem dils 6 da zercladur 2006, ils 6 dils 6 2006, cun experientschas persunalas. Mirond anavos astga la guidada dalla sera vegnir taxada sco bein gartegiada.

Giusep Librat Bundi

INTER-NAZIUNAL

MO EGL BLAU PER L'ECONOMIA SVIZRA

L'associaziun economica Economiesuisse fa quint suenter in bun cumenzament da l'onn cun ina stagnaziun dals exports durant ils proxims mais. Motiv  la dispaite internaziunala pervi dals dazis. «Tut en tut dentant pensain nus da pudair mitschar cun in egl blau», ha ditg Rudolf Minsch, il schef-econom dad Economiesuisse, glindesdi a l'agentura da novitads AWP. La Svizra haja differentas branschas che sajan activas sin tut il mund e betg mo en l'USA. (sda/fmr)

BRANSCHA DA FITNESS SVIZRA CRESCHA

La bransch svizra da studios per trenar la fitness ha vinavant success. Sunter la reducziun massiva dal gudogn pervi da la crisa da corona crescha la bransch dapi la fin dal 2022 puspe. A la fin dal 2024 han ins dumbr en Svizra cun 1395 centers da fitness tants da quels centers sco anc mai. Quai signifitga in augment da 3,5 %. Da la populaziun svizra n 15,2 % commembras e commembers d'in tal center - en Germania si 13,8 % ed en Austria 13,9 %. (sda/fmr)

ARGOVIA: PARLAMENT VULESS SPERT NOV AKW

En il chantun Argovia duai vegnir construi pli spert pussibel ina nova ovra atomara (AKW). Il Cussegl grond da l'Argovia ha approv mardi ina moziun correspudenta da la PPS cun 72 cunter 63 vuschs. Sco emprim sto dentant la Confederaziun anc s'occupar da la chaussa. La dumonda davart ina nov'ovra atomara  numnadamain cumpetenza federala. (sda/fmr)

KREML: TEMP ANC BETG MADIR PER INSCUNTER

La regenza russa  da l'avis ch'in inscunter en il proxim temp dal schef dal Kremlin Vladimir Putin cun il president da l'Ucraina Wolodymyr Selenskyi ed il president da l'USA Donald Trump saja pauc probabel. Che Putin saja baingea pront per contacts sin pli aut nivel, ha ditg ses pledader Dimitri Peskow a l'agentura da novitads Interfax, ma el punctuescha che tals contacts duain esser il resultat da cunvegnas ch'ins haja fatg ordavant sin nivel tecnic. Proponi quest inscunter suprem dals trais presidents aveva Donald Trump per pudair finir la guerra en Ucraina che dura gia trais onns. (sda/fmr)

Da la Prasserie a Cuira maina la via champestra vers la chapitala grischuna, da vesair n ils blocs en il quartier Wiesenthal.

FOTO DAVID TRUTTMANN